PDF-XChange Viewer Click to buy NOW! www.docu-track.com

ДО 25-РІЧЧЯ ОБЛАСНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ «СОЮЗ ЧОРНОБИЛЬ УКРАЇНА»

ГОСПОДАР ТАЙГИ І ПРИБОРКУВАЧ ВОГНЮ

Пам'ятаєте фільм «Господар тайги», де головну роль грає Володимир Висоцький? Подивився його Анатолій Лановенчик, який мешкає нині в Чернігові, і сказав своїм друзям — так, жартома, між іншим: «А я теж був господарем тайги…»

Народився Анатолій Васильович у Новосибірській області. Над їхнім селом Масленниками вічною вартою постали величезні сосни, нескінченна брама хвойного лісу. Спробуй пробратися крізь його тенета. А хлопці разом зі старшим Толиком пробиралися. «Ми теж, — казали про себе, — як і наші батьки й діди, — господарі тайги». А дитинство — воєнне (як почалася війна, Анатолію було три роки) і повоєнне. Коли літо — яка там взувачка. Босоніж по сухому й по калюжах, по колючках і по дрючках, по несходимій сибірській тайзі. Залазили на високі дерева до сорочачих гнізд. Збирали брусницю, журавлину, смородину, кедрові горіхи. Ловили рибу на саморобні гачки. А ліска — бабусина сурова нитка. Не боялися суворої сибірської зими, ловили зайців спеціально вигаданими петлями із дротиків.

Було голодно-холодно. Батько на війні. Вони вдома вчотирьох — мама, бабуся, Толя й Володя — малесенький, у колисці. Зате як батько повернувся додому, краще стало в сім'ї Лановенчиків. А у батька на грудях — два ордени Червоної Зірки, медалі. Пишався Анатолій, що у нього такий тато. Може, тому й вирішив, що на його плечах будуть офіцерські погони.

В яке училище вступати? Вирішив пов'язати свою долю з Україною, поїхав до Харківського пожежно-технічного училища МВС. А служба проходила і в Томську, і на Уралі, і в Забайкаллі, й на Кавказі. І в Україні теж. Тут пішов на військову пенсію. Тут і кинув, як кажуть, якір.

Відпочивайте, товаришу майор, хоч і на обліку стоїте у бойовому запасі. Ловіть рибку в Десні, як тоді, в дитинстві, — у водяних приманках тайги.

Та не так сталося, як гадалося. У травні 1986 року об одинадцятій вечора до нього на квартиру прибув капітан із військкомату. Вручив повістку.

— Добре, я завтра прибуду, — по-військовому відповів Анатолій Васильович.

— Ні, треба негайно, — заперечив капітан.

Збори були недовгими, як кажуть військові. Переночували просто у військкоматі, а вранці — на Чорнобиль.

Пожежний батальйон, котрим командував Анатолій Лановенчик, був неподалік, в Оранному. Виконували переважно завдання з дезактивації приміщень і територій атомної станції, а також брали участь у ліквідації загорянь і пожеж.

А то було 23 травня того вісімдесят шостого. По рації з ЧАЕС із великою тривогою та болем сповістили: горить кабель між четвертим і третім блоками. Дорога кожна секунда. Не дай Боже, дійде вогонь по кабелю до третього блоку. Вибухне земля! Майор Лановенчик відібрав дванадцятьох найкращих пожежників. Хлопці не просто їхали з Оранного на станцію, до котрої було якихось 15 кілометрів. Вони летіли. Летіли в пекло.

Кабель шипів, як змія — то кошлатився димом, то проймався зблисками вбивчого вогню.

Дванадцятеро «вогняних апостолів» майора Лановенчика майже миттєво готували суміші з хімпрепаратів

і доповідали командирові: «До хімічної атаки готовий!» Уявляю ці тодішні рапорти. У мене мурашки «ріжуть» по тілу. Хлопці йшли у смертельну радіоактивну атаку.

І тут раптом — «сатанинський вихлоп»: де не візьмися, вийшов до пожежників якийсь генерал. Аби показати чи себе, чи свій чин, він дещо іронічно, а то й навіть насмішкувато крикнув на вухо саме в миттєву хвилю підготовки до «бою».

— Що, майоре, води не привіз?!

Оце сказонув під руку. Гнів струмом прошив усе тіло майора. І той струм вибухнув у ньому:

— Та пішов ти!..

І подав команду своїм штурмовикам: «Уперед, у хімічну атаку!»

За три хвилини «заспокоїли» той кабель, який вогняним смерчем міг би новий Чорнобиль збунтувати.

Про ті події 1986-го ми говоримо з Анатолієм Васильовичем нині, коли виповнюється вже 25 літ із дня заснування Чернігівської обласної організації «Союз Чорнобиль Україна», просто тут, у приміщенні цієї громадської організації. Анатолій Васильович показує мені наказ Міністерства внутрішніх справ за підписом міністра від 10 червня. В документі відзначено, що при гасінні пожежі, яка виникла в кабельному тунелі 23 травня 1986 року між енергоблоками на Чорнобильській АЕС, особовий склад пожежної охорони в умовах підвищеної радіоактивності, складної оперативної обстановки виявив сміливість, мужність і високу професійну майстерність, у результаті чого пожежу було ліквідована швидко і з мінімальними збитками.

— За три хвилини, — іще раз говорить, ніби доповнює той наказ Анатолій Васильович, — мої пожежники добре потрудились.

— А як же той «ображений» вами генерал? — сіпаю я за ту сенсаційну ниточку, коли підлеглий вибатькував начальника такого високого рангу.

— О, скажу. Він тоді підійшов і попросив пробачення. А я — у нього, бо перевищив повноваження, порушив дисциплінарний статут. Але була така небезпечна, екстремальна ситуація, що не до статутів та козирянь.

Далі колишній майор, тепер полковник Лановенчик показує унікальні, майже дивом збережені документи про рівень опромінення особового складу пожежної команди, в тому числі й самого командира. Кажу «дивом», бо було ось що. На одній з оперативок на початку червня 1986 року командирів і начальників хімслужб під особистий підпис на найвищому рівні попередили про відповідальність за те, щоби жоден підлеглий не одержав за період виконання робіт на станції дозу опромінення більше 25 рентген. Можна було допускати 24,9 рентгена з однойменного твору Мольєра. От які тартюфи, он яке лицемірство. Ніби від самих ліквідаторів залежало — одержувати чи не одержувати ті рентгени.

Пізніше вже Лановенчик та інші дізналися, що перед цим попередженням вийшла постанова Ради Міністрів: ті, хто одержав 25 рентген і вище, мали отримувати за місцем роботи п'ятиразову грошову винагороду.

Отак держава економила на ліквідаторах. І після розмови з Лановенчиком я ще раз переконався, чому у багатьох чорнобильців, із котрими я спілкувався, записано 24,8-24,9 рентгена. А у Анатолія Васильовича збереглася «трибунальна» довідка, яка свідчить, що йому припала доза опромінення 30,7 рентгена. Чому трибунальна? Бо йому казали: як буде записано більше 25, підеш під трибунал.

При нашій розмові був присутній голова обласної організації інвалідів «Союз Чорнобиль України» Анатолій Михайлович Лігун. Він разом із членами ради готував стенди до 25-ї річниці цієї організації. На них — і життя, і доля сибіряка — чернігівця Анатолія Васильовича Лановенчика.

До речі, корінь його прізвища походить від українського «лан», що означає рівний широкий простір. І це відповідає біографії й характерові Анатолія Васильовича.

Яків КОВАЛЕЦЬ

P. S. *Ми розповіли про подвиг пожежників у тому пам'ятному вісімдесят шостому. А як їм довелося після аварії, як їм зараз? Тоді були молоді, тепер — на пенсії. Щоб одержати пільги, беруть у Міністерстві надзвичайних ситуацій довідки про свою роботу — службу під час приборкування реактора. Але буває, що Пенсійний фонд не визнає цих довідок. Чому? Що ще треба? Своїх звитяжців усіма засобами підтримує обласна організація «Союз Чорнобиль України». Справедливість має бути встановлена. «І за це треба боротися», — говорить у нашій розмові голова обласної організації «Союз Чорнобиль України» Анатолій Лігун.*

ЦІКАВИЙ ПРОЕКТ

ІЗ КОМП'ЮТЕРОМ НА «ТИ» ПІСЛЯ ШІСТДЕСЯТИ

Вчитися ніколи не пізно! І комп'ютер, і Інтернет можна опанувати в будь-якому віці. Навіть якщо вам за шістдесят. Було би бажання. В цьому переконані і працівники Чернігівської обласної універсальної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка.

На її базі діє Чернігівський регіональний тренінговий центр. Із грудня минулого року в ньому запроваджено проект «У Всесвітній мережі всі покоління», який є продовженням ініціатив програми «Бібліоміст» (партнерська робота Міністерства культури і туризму України, Фундації Білла та Мелінди Гейтс, IREX, USAID). Проект передбачає навчання користувачів бібліотеки (в тому числі й людей поважного віку) основ комп'ютерної грамотності й роботи в Інтернеті.

— Це лише на перший погляд може здатися, що пенсіонерам не потрібне знання комп'ютера. Насправді ж – саме зараз у них є можливість зайнятися улюбленими справами, на які раніше ніколи не вистачало часу. А чому б не спробувати розпочати опанування комп'ютера? Це корисно й цікаво. Тим паче, що багато хто хоче навчитися ним користуватися. Просто не наважуються, — говорить бібліотекар відділу автоматизації бібліотечних процесів Олена Попович.

Для чого, здавалось би, людям поважного віку потрібен комп'ютер? У кожного своє. Хтось прагне черпати новини не лише із друкованих джерел інформації, а й з Інтернет-видань. Тим паче, що вони на кілька кроків попереду друкованих ЗМІ. І разом із тим – шукати у «всесвітній павутині» іншу цікаву інформацію. А комусь знання комп'ютера потрібне для того, щоб «не відставати» від своїх онуків і допомагати їм готуватися до навчання, писати реферати. Одні прагнуть самостійно друкувати свої мемуари, обробляти фотографії, підзарабляти в мережі Інтернет. Інші хочуть освоїти комп'ютер, аби мати змогу спілкуватися з родичами та знайомими за кордоном. Телефонні розмови більшості не по кишені. Інша справа — електронна пошта, соціальні мережі та Skype. А дехто просто воліє слухати в Інтернеті пісні своєї молодості, переглядати улюблені фільми й телевізійні передачі.

Працівники обласної універсальної наукової бібліотеки були приємно вражені, коли побачили, що серед людей поважного віку знайшлося чимало охочих навчитися користуватися комп'ютером та Інтернетом. Урешті було сформовано дві міні-групи учасників проекту. В кожній — по п'ять осіб. Навчальний курс побудований на практичних заняттях і тривав півтора місяця.

— Учасники проекту займалися по дві години раз на тиждень. Для декого я проводила індивідуальні тренінги. Загалом, торік провела 117 таких занять. Допомагала як студентам, так і дорослим. У нас чимало відвідувачів. Адже не у всіх удома є комп'ютер або Інтернет. Поки що у нас лише один випуск. Але вже зараз ми набираємо наступні групи. Паралельно шукаємо волонтерів, які погодяться допомогти нам із навчанням учасників проекту. До цього з обома групами працювала кваліфікований тренер Чернігівського регіонального тренінгового центру Анастасія Ширманова. Можливо, хтось поцікавиться, чи не замало для опанування комп'ютера двох годин на тиждень? Звісно, що людям пенсійного віку для цього потрібно більше часу, ніж школярам чи студентам. Але, поспілкувавшись із нашими учасниками, ми дійшли висновку, що такої кількості годин цілком достатньо. Тим паче, що ми навчаємо їх основ роботи з комп'ютером, — каже Олена Попович.

Навчають пенсіонерів комп'ютерної грамотності безкоштовно. Головна умова — бути користувачем бібліотеки. За півтора місяця учасники проекту навчилися впевнено працювати з «мишею» та клавіатурою, набирати й редагувати текст за допомогою текстового редактора Word, створювати і зберігати папки та файли, працювати з флеш-носіями, знаходити інформацію в Інтернеті та зберігати її на своєму комп'ютері, користуватися електронною поштою (відправляти й отримувати листи, документи, фотокартки), а також спілкуватися з рідними і друзями через соціальні мережі та Skype.

Своїми враженнями поділилися учасники проекту.

Валентина КОВАЛЬ:

— Навіть у 75 років людина може опанувати комп'ютер. Із зусиллями, але може. Важко, бо вже підводить зір. Я захотіла навчитися користуватися комп'ютером, щоб від вас, молодих, не відставати. 1956 року я закінчила десять класів. Тоді не було комп'ютерів. Були часи, коли ми книжку одне у одного питали. Ми ходимо на ці безкоштовні комп'ютерні курси і продовжуємо жити. Дізнаємося, чим живе сучасна молодь. Цікаво спілкуватися в соціальній мережі, знаходити своїх друзів, родичів. Дуже вдячна бібліотекарям, які ставляться до нас із розумінням і завжди йдуть назустріч.

Ніна КОЗАК:

— Про комп'ютери я чула давно й була приємно здивована, коли дізналася, що в обласній бібліотеці діють безкоштовні комп'ютерні курси для пенсіонерів. Колись у тата на роботі була друкарська машинка. Мені дуже подобалося на ній друкувати. І що важливо — обома руками. Але комп'ютера боялася. Та й «мишка» перший час не слухалася. Та разом із тим кожен день навчання був цікавий. Спершу я вчилася працювати за комп'ютером на індивідуальних тренінгах. Потім записалася у групу. Дуже рада, що навчилася користуватися імейлом. Тепер листуємося із сестрою (вона живе в Росії). Не так давно розповіла про курси своїй подрузі. Записала і її.

Володимир НЕДБАЇВСЬКИЙ:

— Про комп'ютерні курси я дізнався з газети. Прийшов, позаймався на індивідуальному тренінгу, і мені сподобалося. Олена Павлівна — талановитий педагог. Вона зрозуміло пояснює матеріал, терпляче ставиться до своїх учнів. Свого часу я складав сканворди, кросворди, часто друкувався в різних періодичних виданнях. Майже в усіх київських газетах. Маю чимало публікацій і хочу видати свої твори окремою книгою. Для цього мені потрібен Інтернет. Маю свою сторінку «ВКонтакті», електронну пошту. Час від часу переглядаю новини Інтернет-видань. Це дуже зручно. Не треба купувати газет. Через пошук легко знаходжу написання та значення слів, які мене цікавлять. А ще я полюбляю грати в шахи в соцмережі. Дуже приємно, що в бібліотеці Короленка думають про людей. Пропонують безкоштовний Інтернет і навчання. Добре, коли ти йдеш у ногу з часом.

Працівники закладу прагнуть зробити так, аби сучасна книгозбірня сприймалася її користувачами по-новому. Тут діють центр «Вікно в Америку», клуб «Краєзнавець», читацьке об'єднання «Книга», Інформаційний центр з питань європейської інформації, Центр правової інформації, Центр по обслуговуванню користувачів з особливими потребами, Комерційний фонд літератури підвищеного попиту.

— Наша бібліотека — це інформаційний і культурно-освітній центр громад, який надає свої послуги безкоштовно. У нас можна не лише взяти почитати книги, а й попрацювати за комп'ютером, в Інтернеті. Ми проводимо різні культурні заходи — виставки митців, презентації книг, зустрічі з цікавими людьми, літературні вечори, — говорить директор обласної універсальної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка Інна Аліференко. — Книгозбірня допомагає людям підвищувати свій особистісний розвиток та освітній рівень незалежно від віку, матеріальних можливостей і релігійних поглядів. Із наших джерел людина може черпати знання з різних галузей, вивчати якусь тему чи проблему різнобічно. Бібліотекарі як фахівці своєї справи допомагають користувачу отримати якомога більше інформації з теми дослідження. Але вони в жодному разі не нав'язують користувачеві ту чи іншу точку зору. Бібліотека задовольняє потребу людини в інформації і забезпечує її право на інтелектуальну свободу.

Валентина НАУМЕНКО

СКРІЗЬ — ЖИТТЯ

МЕТА І МРІЯ ДМИТРА СОБОЛЄВА

Ця розповідь — про людину, яка не просто не склала руки перед проблемами, а ще й знайшла сили для допомоги інвалідам та дітям-сиротам. Мова про відомого в Чернігові Дмитра Соболєва, позаштатного радника голови обласної ради.

З дитинства Дмитро Віталійович захоплювався спортом — брав активну участь у змаганнях із футболу, баскетболу, настільного тенісу. У 14 років він почав займатися боксом, який загартував хлопця, зробив сильнішим та впевненішим. З 9 по 11 класи Дмитро навчався у математичному класі, їздив на олімпіади й займав там призові місця з хімії, історії та математики. У 1992 році вступив до інституту регіональної економіки та управління. Та в 1996 -му, коли навчався на 4-му курсі, з юнаком сталося лихо, яке перевернуло його життя догори дриґом – Дмитро потрапив у ДТП…

— Довгий час я лежав у лікарні. Медогляди, обстеження, купа ліків – ніколи не думав, що мене, здорового, спортивного і сильного духом молодого хлопця, все це спіткає. Згодом лікарі сказали, що я не зможу більше ходити, тому що у мене виникли серйозні проблеми з хребтом. І я впав у відчай… Але в тяжкий час поряд зі мною були дві найближчі людини – дідусь і мама. Я пам'ятаю, як дідусь сказав мені такі слова: «Якщо у людини є стрижень, то вона може здолати будь-які труднощі. Головне — не падати духом, займатися спортом і вірити в себе».

Коли я лежав у лікарні, то почав із інструктором робити фізичні вправи, розробляти м'язи й суглоби. І вже через півроку занять зміг самостійно стояти. Тоді я поїхав у Сакський санаторій Бурденка на реабілітацію, познайомився з багатьма цікавими людьми, котрі також вимушені були їздити на візочках. Спілкуючись із ними, дійшов висновку: якщо я хочу почати ходити знову, то потрібні насамперед бажання й зусилля. І їх треба докласти, незважаючи на біль. Мій дід-офіцер казав (я запам'ятав це на все життя): «Поставив собі мету – йди до неї. Якщо не можеш іти – повзи». Так і розпочався мій процес реабілітації. Через рік я поїхав у реабілітаційний центр Дикуля і там повністю вивчив систему, яку він винайшов для того, аби поставити людей на ноги.

— Як до вас прийшла ідея створення власного центру?

— Ідея створення центру реабілітації для інвалідів виникла давно, оскільки в Чернігівській області немає не те що центру, а навіть спортивної зали для дорослих людей з обмеженими можливостями. Я розумів: якщо ми самі не візьмемося за створення такого центру, то чекати його від влади будемо дуже довго. Поспілкувавшись із інвалідами з різних міст України, я зробив такий висновок – для того, щоби дійти до своєї мети, потрібно створювати організацію, котра буде повністю займатися питаннями інвалідів. Адже одна людина нічого не зможе вдіяти, а об'єднавши зусилля, можна вирішити багато. Наша ГО «Інтеграція» хоча й молода організація (нам лише два роки), але вона займається низкою важливих проектів. Таких, як реабілітація людей на візках, допомога дітям-сиротам та бійцям АТО. Нині ми співпрацюємо з Городнянською обласною загальноосвітньою школою інтернатом І-ІІІ ступенів: влаштовуємо свята для дітей, возимо їх на екскурсії, бо хочемо, аби діти, обділені батьківською увагою, почувалися веселими, щасливими й комусь потрібними. Адже їм дуже приємно, коли на них звертають увагу і про них піклуються. Також ми підтримуємо чернігівських захисників, котрі зараз на війні. Ми відсилаємо їм одяг, їжу, медикаменти та інші речі, потрібні бійцям. Самі ми не можемо йти воювати на інвалідних візках, але хочемо принаймні підняти бойовий дух наших хлопців. Діти з інтернату передають їм свою подяку, показуючи її в малюнках та листах.

Наша організація отримала будівлю в Чернігові по вулиці Станіславського, 40 для створення центру реабілітації. Вона потребує ремонту й реставрації. Майже всі функціональні системи приміщення зруйновані. Ми доклали багато зусиль для відновлення будівлі, також допомагали нам і небайдужі люди, й волонтери, й меценати. Відтак ми придбали нову систему опалення: новий котел, батареї, труби, насоси. Зробили дубовий пандус для заїзду на візках. А наразі розпочали підготовку кімнат для спортзали, масажного кабінету, грязьових ванн, які будуть у центрі.

Наша молода команда спілкується з багатьма інвалідними організаціями, котрі борються за права інвалідів по всій Україні, діляться досвідом і навчаються нового. Адже ми хочемо донести до влади те, що інваліди прагнуть і можуть розвиватися й допомагати країні своїми досягненнями.

Сергій ЯРМАК

РУКИ НЕ ГУЛЯЮТЬ

БІЛКА, ВИШНЯ, РОМАШКА, ЛИПА, ВОЛОШКА ТА ІНШІ

Юрій Миколайович та Ольга Миколаївна Гончаренки народилися, виросли й усе своє життя живуть і працюють у Кузничах Городнянського району. Стільки праці вклали їхні руки в рідну землю за ці роки, стільки віддали їй сили та любові!

Спочатку – робота в колгоспі, потім на себе, свою родину.

— Коли у 2001 році колгосп було розформовано, я залишився безробітним. Тому почали займатися господарством, — розповідає Юрій Миколайович. — Було у нас три корови (першу купили ще в колгоспі), ростили телят. Бувало, що й по 12 корів утримували, бо щороку по три телиці ростили. І продавали – багато вже по району наших корівок. Он синові будинок вибудували… Нині ж тримаємо 5 корів і 3 телиці. А раз стільки корів, то й усього треба багато: сіном запастися, буряків наростити, картоплі, зернових. Вважаю, якщо взявся за гуж, не кажи, що не дуж. Придбали кілька років тому китайський трактор.

Ольга Миколаївна доповнює розповідь чоловіка:

– У мене завжди були корови з доброю вдачею. Дою всіх без апаратів, вручну. Спокійно сідаю між ними на стілець – і все добре. Білка – чисто біла, Вишня – червона. Є ще Ромашка, Липа та Соня, яка вже отелилася. Телиці – Зозуля, Красуля і Волошка.

У Гончаренків справді чималеньке господарство. Крім корів є ще й свині звичайної української степової породи, а двоє – в'єтнамські; качки, незвичні голошиї кури. Самої лише картоплі садять гектар, 30 соток із якої – рання, на продаж. Її вирощують уже років із 15, використовуючи особливі суперранні сорти.

А скільки днів на місяць треба ходити пасти худобу! І як вони все встигають? Чи бачать білий світ за тією роботою? Та Гончаренки впоруються. І ніколи не залишають без уваги часті прохання односельців. Допомогти комусь, підвезти, ще щось зробити – завжди без розмов. Ольга Миколаївна ще й молоко приймає для Бобровицького молокозаводу.

Коли дивишся на усміхнені, доброзичливі обличчя подружжя, то здається, що можливо зробити все, були б лише бажання, мрія та мета в житті.

І хоч Юрій Миколайович переніс інфаркт, хоч молоко здавати не дуже вигідно (воно ж тепер по 2 гривні 20 копійок – дешевше води виходить, не кажучи про солярку), роботи своєї не залишають.

На таких працьовитих руках і тримаються й родина, і Україна.

Анастасія НЕМИРОВА